

Novinarka koja je imala petlju

Milica Lučić Čavić (1938-2013)

DRAGOSLAV A. SIMIĆ

Knjiga *Ženski portreti u politici*, koju je trebalo da čine tekstovi i tonski zapisi glasova učesnika serije, sa kompakt-diskom, nije objavljena te 2003. Sve emisije bile su na programu *Radio Beograda 2*, u okviru dokumentarne programa *Govori da bih te video*, prema ideji koju sam osmislio i emisije ostvario. Bile su tu, političke i profesionalne autobiografije ispričane uživo kao lične ispovesti pred mikrofonom, ali izdavači nisu imali razumevanje za ovu vrstu dokumentarne literature ili ja nisam imao dovoljno političkog ugleda.

Milica Lučić Čavić govorila je uživo u emisiji koju sam najavio 2003. U to vreme ona je bila novinarka *Radija Slobodna Evropa*. Od maja 2000. do januara 2002. bila je šef njihovog beogradskog dopisništva. Od februara 2002. do februara 2004. bila je predsednica *Nezavisnog udruženja novinara Srbije*. U nastavku su delovi tada izgovorenog. Kompletan materijal na www.audiofotoarhiv.com › *MilicaLucicCavic*.

MILOŠEVIĆ SHVATA SNAGU MEDIJA

Posle završenih studija prava u Beogradu bila sam na usavršavanju na *Visokoj školi ekonomskih i političkih nauka* u Londonu. Kad se zadojite idejama jedne zemlje koja 200 godina ima parlamentarnu demokratiju, u kojoj su uređena pravila igre na demokratski način, to ostavi neki pečat, pogotovo ako ste prijemčiva osoba, ako vas to dotakne.

Ima mnogo ljudi iz Miloševićevog režima koji su u inostranstvu bili na specijalizacijama. Karadžić je, recimo, bio na specijalizaciji u Americi. Ali, to ih nije dotaklo. Ja sam verovatno bila prijemčivija za taj, recimo, kosmopolitizam, za demokratiju, za mondijalizam, za sve one reči koje su u jednom negativnom kontekstu izgovarali pripadnici Miloševićevog režima, a ja ih upotrebljavam da bih pokazala gde je bio moj pravac u životu. Prvo sam bila asistent u *Institutu društvenih nauka*, dakle, na televiziju sam došla sa nekim predznanjima. Posle te specijalizacije i one u Londonu, na televiziji sam počela da se bavim ekonomijom. U Titovo vreme, vi ste mogli da kažete šta god hoćete o ekonomiji, da kritikujete koliko god volite, da kažete kako se usuđuju da toliko podižu cene, kako se usuđuju da nabiflaju toliku inflaciju. Niste, jedino, smeli da dirate nekoliko ličnosti i institucija - Tita i još pet-šest njegovih

najbližih saradnika, niste smeli da dovodite u pitanje ideju samoupravljanja i Savez komunista. Društvenu praksu, u kojoj je bilo raznih deformacija, mogli ste apsolutno da kritikujete, samo ideju da ne dirate.

Sećam se, Tito je još bio živ, mene su neki (nepoznati) ljudi presretali na ulici, a znate kad ste na televiziji pet puta odmah vas svi prepoznaju, pa prilaze, govore „bravo Lučićka, još oštrije“. Znači, to je bilo Titovo vreme, kad ste mogli da budete oštri u tom domenu. Ono što sam spomenula kao nedodirljivo, to je bilo nedodirljivo. Svako mudar nije ni pokušavao da takne u to jer bi tog trenutka leteo sa posla.

KAD SU POČINJALE PRIPREME ZA RAT, KAD SE TO OSEĆALO U VAZDUHU, NE SAMO U VAZDUHU NEGO JE BILO OČIGLEDNO U TEKSTOVIMA U ONOJ RUBRICI REAGOVANJA I ODJECI U POLITICI, VIDELO SE DA SE NEŠTO PRIPREMA - JA SAM TADA BILA UČESNIK DEVETOMARTOVSKIH DEMONSTRACIJA

Kad je Tito umro, tad se za Bosnu govorilo „tamni vilajet“, za Hrvatsku „hrvatska šutnja“, a Beograd je procvetao, mislim medijski Beograd. Tada se formirala jedna velika grupa sjajnih analitičara. To su, za mene, bili zvezdani trenuci beogradskog novinarstva. Recimo, Aleksandar Tijanić koji tada nije bio ono što je danas. Zatim, Zoran Jeličić, Dimitrije Boarov... Bilo je i mojih drugih kolega čiji su se tekstovi stvarno iščekivali. Sve to trajalo je do septembra 1987. kad je održana *Osma sednica* Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije, kad je Slobodan Milošević vrlo lukavo shvatio da užasno jaka poluga njegove buduće moći mogu da budu mediji, i stavio je šapu na njih. Napravio je čistku u televiziji... Prva je ukinuta moja emisija *Porota*. Dve godine sam radila taj serijal, bila je to politička serija u kojoj su gostovali ljudi iz svih delova bivše Jugoslavije. Neskromno zvuči, ali kad su ukinuli tu emisiju, iz Splita,

preko *Slobodne Dalmacije*, stiglo je pismo sa 125 potpisa gde su tražili - vratite *Porotu* na program. I u Makedoniji je u to vreme najpopularnija emisija bila *Porota*. Milošević je osetio koga treba da se boji. Trebalo je da se plaši Gordane Suše koja je radila *Zip*, sjajnu magazinsko-političku emisiju. Trebalo je da se boji *Porote*, jer u njoj je bilo toliko različitih mišljenja, različitih viđenja o političkim prilikama. Naravno, skinut je tadašnji glavni i odgovorni urednik Mihajlo Erić, navodno zbog toga što je suviše blizak sa Ivanom Stambolićem. Tada počinje jedno vreme strašnog pritiska koji je, kako su ratovi odmicali na prostoru bivše Jugoslavije, bio sve jači.

DA LI SAM JA DOŽIVELA TRANSFORMACIJU?

Kad razmišljam o tom vremenu, a moja transformacija je sigurno postojala, i kao ličnosti i kao novinara, sazrevala sam sa protokom godina i u svojoj profesiji. Međutim, mislim da moja transformacija nije bila oštra. Nikad nisam bila neki partijski vernik ili funkcioner. Bila sam član SKJ (Savez komunista Jugoslavije) i napustila sam ga, još dok je postojao, dok još nije formiran SPS (Socijalistička partija Srbije). Kad sam napustila SKJ, a otišla sam posle jednog protesta, kad su Dragoljub Mićunović i Borislav Pekić povelili narod da protestuje ispred *Televizije* zbog načina izveštavanja, tada je Milošević već bio učvrstio svoju vlast. To je bio kraj 1987. ili početak 1988, kad je Pekić dobio batine. Tada sam, u znak revolta, izašla iz partije. Dva meseca iza toga jedan moj kolega, koji je tada bio partijski sekretar, dolazi kod mene i kaže: slušaj, hoću da ti kažem - predložena si za orden sa još 20 ljudi. Ja kažem - koješta, koji orden da uzmem od vas, ne pada mi na pamet.

Prema tome, sigurno sam se menjala godinama, ali bitnije transformacije mislim da nije bilo. To vam potvrđuje ono što su meni ljudi za vreme Tita govorili „... oštar ste novinar“, ili što su građani Splita, ili oni u Makedoniji, smatrali da je poželjna upravo takva emisija. U suštini, ja nisam presekla jednu partijsku novinarsku karijeru, jer nikad nisam bila novinar koji je izveštavao sa partijskih skupova, u suprotno, da jesam, sigurno bi to bio jedan jak i bolan zaokret za mene. U ranijim godinama nikad

nisam govorila o temama koje sam pominjala kao zabranjene, nego sam govorila o ekonomiji, takođe, u onom srećnom periodu pre Miloševića. U političkom serijalu *Porota* kritički se raspravljalo o političkim temama - tada vas niko nije dirao što polemički govorite o politici, nije vas niko kritikovao u to vreme. Dakle, imajući to u vidu transformisanje kroz koje svi prolazimo za mene nije bilo uopšte oštro.

Kad su počinjale pripreme za rat, kad se to osećalo u vazduhu, ne samo u vazduhu nego je bilo očigledno u tekstovima u onoj rubrici *Reagovanja i odjeci u Politici*, videlo se da se nešto priprema - ja sam tada bila učesnik *Devetomartovskih demonstracija*. Govorila sam sa *Terazijske česme* i sećam se, jednog privatnog detalja. Moj mlađi sin je tad bio učenik *Dvanaeste beogradske gimnazije*. Za vreme demonstracija njihova škola je bila zaključana. Đaci su iskočili kroz prozor da bi došli na demonstracije. On nije znao da ću ja govoriti i nosio je transparent *Dvanaesta beograd-ska gimnazija*, sa druge strane je pisalo *Sistem je propao*. On je bio stvarno klinac. Kad su mene popeli na *Terazijsku česmu* i kad sam počela da govorim, moja deca inače nikad nisu volela da ističu čime se njihova mama bavi, on je potpuno iznenađen i uzbuđen rekao - ljudi, pa ovo je moja mama. A onda je neki čovek pored njega rekao - Ajde mali, šta se praviš važan, otkud to može da bude tvoja mama. Onda se on provukao do česme, ja sam završila govor, sišla sam sa *Terazijske česme*. Tu dole bile su moje kolege novinari, on je počeo da me ljubi, počeli smo oboje da plačemo i da se ljubimo i Milica Pešić, moja koleginica, počela je da plače. Njoj je bilo dirljivo što je moj sin došao i tako ponosan na svoju mamu, počeo da me ljubi.

ŠTA SE U MOJOJ KARIJERI PROMENILO?

Mi smo tada na *Televiziji Beograd* osnovali prvi *Nezavisni sindikat novinara* u Srbiji. Nigde nije postojao nezavisni sindikat, ne samo u medijima nego uopšte. Postala sam potpredsednik tog sindikata, Laza Lalić predsednik. Imali smo veoma naivnu ideju, bila je to ogromna zabluda i iluzija. Mislili smo da nećemo da odemo sa *Televizije*. Hoćemo da ostanemo i hoćemo sa našim sindikatom da ih razbijamo iznutra. Naš sindikat je tada brojao